

Realita a skutečnost / Skutečnost a „realita“

V obecném úzu se mezi skutečností a realitou téměř nerozlišuje; ve filosofii ovšem musíme být rozhodně náročnější při užívání termínů. A pak je dobré přihlížet co možná k tomu, co nám zvolená slova pro názvy sama svými kořeny napovídají. Slovo „realita“ připomíná „věc“, „res“; slovo „skutečnost“ naproti tomu připomíná skutek, čin, akci či aktivitu. (V němčině „Wirklichkeit“ připomíná zase „wirken“, působiti: „Wirklichkeit ist, was wirkt“; a také „Werk“, tedy „dílo“.) Němčina je určitější v tom smyslu, že nám napovídá směr: skutečné je to, co bylo nebo je uskutečněno, tedy „to uskutečněné“. Čeština je méně určitá, ale dovoluje či připouští nejen směr od skutku k uskutečněnému, ale také opačný směr od ještě neuskutečněného ke skutku čili k uskutečnění. Je sice pravda, že se ve filosofické tradici již dlouho rozlišuje mezi reálnými možnostmi a nemožnostmi, ale stejně tradičně jsou v tom četné vnitřní rozpory a potíže. Stejně tak se můžeme opřít o jinou zvyklost, že o uskutečnění něčeho, co předtím skutečné ještě nebylo, se mluví také jako o „realizaci“, a míní se tím uvedení do „reality“, do reálného světa. A protože mínit něco (byť co nejpřesněji) ještě zdaleka neznamena to „realizovat“ (i když sám akt mínění takto „realizován“, tj. proveden být může), budeme význam slova „skutečnost“ považovat za obsahově širší než význam slova „realita“.

(Písek, 140621-3.)